

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

Фаховий медико-фармацевтичний коледж

Циклова комісія загальномедичних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Фахового медико-фармацевтичного коледжу

Наталія ТВЕРДОХЛІБ
«29» серпня 2025 р.

Схвалено на засіданні циклової комісії загальномедичних дисциплін

Протокол № 1 від 28.08.2025 р.

Голова ЦК Марія КОВАЛЬЧУК

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ МЕДСЕСТРИНСТВА МЕДИЦИНИ»**

Галузь знань:	22 Охорона здоров'я
Спеціальність:	223 Медсестринство
Освітньо-професійна програма:	Сестринська справа
Освітня кваліфікація:	фаховий молодший бакалавр
Професійна кваліфікація:	сестра медична /брат медичний
Статус освітнього компонента:	вибіркова
Форма навчання:	денна

Курс: 1

Семестр: 2

Обсяг кредитів ECTS:2

Всього годин за навчальним планом: 60 год

-лекції 10 год

- практичні заняття 24 год

-самостійна робота студентів 26 год

-залік

Київ 2025

Розробник(-и)силабусу освітнього компоненту:

ФРАНЧУК Ярослав, викладач

Викладач:

ФРАНЧУК Ярослав, викладач

Силабус розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії

Протокол №1 від 28.08.2025 р.

Голова циклової комісії Марія КОВАЛЬЧУК

Силабус перевірено

29 / 08 2025 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Катерина КАРДАВА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № _____

підпис *ПРИЗВИЩЕ Ім'я*

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № _____

підпис *ПРИЗВИЩЕ Ім'я*

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № _____

підпис *ПРИЗВИЩЕ Ім'я*

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № _____

підпис *ПРИЗВИЩЕ Ім'я*

Фаховий медико-фармацевтичний коледж

Назва освітнього компоненту	Історія медсестринства і медицини
Викладач(-і)	Франчук Ярослав
Портфоліо викладача	
Контактний телефон	
Електронна адреса	
Сторінка освітнього компоненту на сайті	
Консультації	вівторок, 15.30-16.30

1.Коротка анотація до освітнього компонента

«ІСТОРІЯ МЕДСЕСТРИНСТВА»

Вибіркова навчальна дисципліна «Історія медсестринства і медицини» є складовою циклу професійної підготовки фахових молодших бакалаврів, одна з необхідних для вивчення спеціальних дисциплін. Програму дисципліни укладено відповідно до Державних стандартів гуманітарної освіти в Україні, освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра за всіма спеціальностями.

Історія медсестринства є інтегрованою вибірковою дисципліною, яка, відповідно до освітньо-професійної програми «Медсестринство», формує частину загальних компетенцій. Ґрунтується на вивченні загальної історії та тісно з нею пов'язана, вивчає розвиток медичних знань у людському суспільстві в цілому, дає можливість глибше ознайомитися з особливостями становлення медицини у світі та Україні. Вивчення дисципліни дає можливість простежити в історичній послідовності зміни в медичній сфері, допомагає правильно розуміти сучасний стан медицини, передбачити перспективи їх розвитку. Зокрема, «Історія медсестринства і медицини» висвітлює еволюцію сестринської справи від давніх часів до сучасності, аналізуючи роль професії у контексті розвитку медицини, суспільства та етики. В курсі висвітлюється внесок видатних осіб, розвиток освіти, становлення професійних організацій та вплив історичних етапів на сучасні медсестринські стандарти.

2. Мета: курсу «Медична біологія» – є: пізнання історичного процесу розвитку медицини у взаємозв'язку з розвитком людства та науки, усвідомлення невідворотної історичної послідовності змін в медичній сфері і ролі медсестринства на сучасному етапі науково-технічного прогресу.

3. Основними завданнями є:

- Ознайомлення з основними періодами розвитку медичної науки та практичної діяльності (від первісної медицини до сучасності).

- Дослідження того, як суспільство змінювало підходи до хвороб, діагностики та лікування.
- Виховання у студентів принципів гуманізму, медичної етики та любові до обраної спеціальності через вивчення спадщини видатних лікарів.
- Розкриття медицини як частини загальної історії культури, враховуючи соціально-економічні умови різних епох.
- Висвітлення розвитку вітчизняної медицини у контексті світових медичних здобутків.
- Ознайомлення з методами історичного дослідження для кращого розуміння сучасних викликів у медицині.

4. **Формат курсу: очний (offline).**

5. **Програмні результати навчання (інтегральні, фахові компетентності):**

інтегральна компетентність: здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання в медичній галузі або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів відповідної науки та може характеризуватися певною невизначеністю умов; відповідальність за результати своєї діяльності; здійснення контролю інших осіб у визначених ситуаціях.

загальні компетентності: здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя; усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

фахові компетентності: здатність до застосування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці; здатність здійснювати професійну діяльність згідно з вимогами санітарно-гігієнічних норм, охорони праці та безпеки життєдіяльності, пожежної безпеки; здатність проводити інформаційно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики поширення захворювань, популяризації здорового способу життя та покращення його якості; здатність до використання інформаційного простору та сучасних цифрових технологій в професійній медичній діяльності; здатність до

безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я (освіта впродовж життя); здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології.

Оволодівши зазначеними вище компетентностями, **здобувач освіти повинен знати:** основні етапи розвитку медицини у зв'язку з розвитком і зміною суспільно-економічних формацій, загальну періодизацію та хронологію розвитку медицини; – основні епохи, періоди в історії медицини; – фактори, що впливають на історію та розвиток медицини і досягнення медицини на різних етапах розвитку світової історії; – вклад видатних діячів світової та української медичної науки в національну і світову медицину; – проблеми розвитку охорони здоров'я та сестринської справи в Україні, світі; – визначення особливостей природничо-наукових і медичних знань, – характерні риси розвитку лікування в різні періоди історії; **вміти:** - правильно інтерпретувати та аналізувати розвиток медицини в історичній ретроспективі; - трактувати основні історико-медичні події; - застосовувати знання при вирішенні професійних проблем; - сприяти духовному відродженню української медицини; - поглиблювати свої знання в медицині

повинен уміти: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; – здатність спілкуватися українською мовою, як усно, так і письмово; – здатність вчитися, знаходити потрібні джерела інформації; – повага до різноманітності та мультикультурності; – застосування знань у практичних ситуаціях; – визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків; – здатність діяти соціально відповідально та у відповідності до свідомо обраної патріотичної громадянської позиції; – навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; – навички міжособистісної взаємодії.

6. Тривалість курсу: 60 год. (2 кредити ECTS), з них 34 год. аудиторної роботи, 26 год. самостійної роботи.

7. Статус освітнього компонента: обов'язкова.

8. Пререквізити: навчальна дисципліна «Історія медсестринства і медицини» базується на знанні історії України та української культури, основи професійної етики та деонтології, а також базова середня освіта. Курс базується на розумінні загального історичного процесу та формуванні медсестринства

9. Політика курсу

Політика щодо академічної доброчесності. Ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Списування при оцінюванні успішності здобувача освіти під час контрольних заходів на практичних заняттях, контролю змістових модулів та семестрового екзамену

заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування занять. Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати навчальні заняття згідно з розкладом, дотримуватися етичних норм поведінки.

Політика щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості. Відпрацювання пропущених занять здобувачем освіти здійснюється згідно з встановленим в коледжі графіком відпрацювань пропущених занять. Здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених коледжем для виконання видів письмових робіт з освітнього компонента. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – до 20% від максимальної кількості балів за даний вид роботи.

Політика щодо оскарження оцінки з освітнього компонента (апеляцій). Здобувачі і освіти мають право на оскарження (апеляцію) оцінки з освітнього компонента, отриманої під час контрольних заходів.

10. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	очна (денна)						заочна форма					
	Усього	У тому числі					Усього	У тому числі				
		лекції	Практичні	лабораторні	індивідуальні	самостійні		лекції	Практичні	лабораторні	індивідуальні	самостійні
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Історія медицини та медсестринства												
Тема 1.1. Вступ. Історія медицини первісного суспільства	2	2										
Тема 1.2. Медицина Стародавнього Сходу.	4	2				2						
Тема 1.3. Медицина часів античності	4	2				2						
Тема 1.4. Медицина часів Середньовіччя	4	2				2						
Тема 1.5. Медицина епохи Відродження	6	2	2			2						
Тема 1.6. Медицина Нового часу (XVII—XVIII ст.)	4	2				2						
Тема 1.7. Успіхи фундаментальних природозна	6	2	2			2						

вчих наук в XVIII – XIX ст.												
Тема 1.8. Розвиток клінічної медицини в XIX ст	4	2				2						
Тема 1.9. Медицина та медсестринство XIX–XXI ст.	6	2	2			2						
Тема 1.10. Розвиток медицини в XX ст.	6	2	2			2						
Тема 1.11. Медицина Давньої Русі. Медицина часів Речі Посполітої. Медицина часів Гетьманщини	4	2				2						
Тема 1.12. Медицина та медсестринство в Україні у XIX – XXI ст..	6	2	2			2						
Усього годин	60	24	10			26						

11. Форми і методи навчання

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є: лекції, практичні заняття; самостійна робота студентів (СРС); консультації.

Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання; словесні та наочні – під час лекційних занять та консультацій, практичні – під час практичних та самостійних робіт.

Зважаючи на актуальність проблеми модернізації змісту освіти, варто надавати перевагу інтерактивним методам подання навчального матеріалу, як-от: створення проблемних ситуацій при вивченні того чи іншого мовного комунікативно-фахового явища; робота у великих і малих групах (умовно «фахових»); елементи рольових вправ, наближених до виробничих ситуацій; виконання евристичних вправ; метод «моделювання ситуації (переважно виробничої)» тощо; спонукати здобувачів освіти до використання комп'ютерних технологій, що оптимізує, інтенсифікує освітній процес, адже є не тільки джерелом навчальної текстової та відеоінформації, а й дає можливість конструювання, відтворення певних виробничих ситуацій, у яких реалізуються здобуті теоретичні знання, набуті практичні навички з професійної мови зокрема.

12. Види та форми контролю:

Поточний контроль

Контроль знань на кожному занятті: усне та письмове опитування.

Контроль змістових модулів: усне та письмове опитування.

Умови допуску до контролю змістових модулів: наявність мінімальної кількості балів за заняття змістового модулю.

Модульний контроль відбувається в кінці вивчення блоків змістових модулів.

Семестровий контроль

Форма семестрового контролю: залік

Умови допуску до семестрового контролю: поточний рейтинг не менше 36 рейтингових балів, наявність мінімальної кількості балів за контроль змістового модулю, відсутність невідпрацьованих пропусків практичних занять, виконання всіх вимог, які передбачені робочою програмою освітнього компонента.

13. Оцінювання знань

Протягом вивчення освітнього компонента всі види діяльності студента підлягають контролю, як поточному (на кожному занятті), так і підсумковому (під час контрольних заходів).

Підсумковий контроль – це діагностика засвоєння студентом матеріалу модулю (кредиту). Вивчення освітнього компонента закінчується екзаменом.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям теми та під час індивідуальної роботи викладача зі студентом для тих тем і питань, які студент опрацьовує самостійно і вони не належать до структури практичного заняття.

14. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

За національною шкалою

Рівень	Оцінка	Вимоги до знань та вмінь
Відмінний	5	Здобувач вищої освіти відмінно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст теми, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок..
Добрий	4	Здобувач вищої освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має достатні практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у

		викладенні теоретичного змісту або під час аналізу продемонстрованих практичних навичок.
Задовільний	3	Здобувач вищої освіти в основному опанував теоретичні знання навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, недостатньо оцінює факти та явища, що пов'язані з його майбутньою діяльністю.
Незадовільний	2	Здобувач вищої освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

За 100-бальною(рейтинговою) шкалою

Максимальна кількість рейтингових балів, що присвоюється студентам при засвоєнні модулю (залікового кредиту) – 100, в т. ч. за поточну навчальну діяльність – 60 балів, за результатами модульного контролю – 40 балів. Оцінка за освітній компонент виставляється як середня арифметична оцінка засвоєння всіх модулів і має визначення за системою ECTS та за традиційною шкалою, прийнятою в Україні.

Оцінювання поточної навчальної діяльності

При засвоєнні кожної теми модулю за поточну навчальну діяльність студента виставляються оцінки за бальною шкалою, у межах визначеної для теми кількості балів.

15. *Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання*

Модульний контроль відбувається в кінці вивчення блоків змістових модулів.

Оцінювання самостійної роботи здобувача освіти

Під час контролю за змістовими модулями.

16. *Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання*

Залік.

Після закінчення вивчення модулю, поточна навчальна діяльність оцінюється шляхом додавання кількості балів, набраних студентом за змістові модулі. Максимальна кількість, яку може набрати студент при вивченні модулю, з додаванням балів за самостійну роботу, дорівнює 60 балам. Мінімальна кількість, яку може набрати студент при вивченні модулю, з додаванням балів за самостійну роботу, дорівнює 36 балам.

Оцінювання семестрового контролю здійснюється в межах від 24 до 40 балів.

Оцінка за освітній компонент А, В, С, D, Е виставляється лише студентам, яким зараховані усі модулі з дисципліни.

Конвертація кількості балів за освітній компонент в оцінки за шкалою ECTS та національною шкалою

Бали	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно (зараховано)	A
82–89	Дуже добре (зараховано)	B
75–81	Добре (зараховано)	C
67–74	Задовільно (зараховано)	D
60–66	Достатньо (зараховано)	E
35–59	Незадовільно (незараховано)	FX
1–34	Не допущений	F

Оцінка з освітнього компоненту FX, F виставляється студентам, яким не зараховано хоча б один модуль з освітнього компоненту після завершення її вивчення.

Оцінка FX виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але не склали підсумковий контроль. Вони мають право на повторне складання не більше 2 разів під час канікул та впродовж 2 (додаткових) тижнів після закінчення семестру за графіком, затвердженим директором.

Студенти, які одержали оцінку F по завершенню вивчення освітнього компоненту (не виконали робочу програму хоча б з одного модулю, або не набрали за поточну навчальну діяльність з модулю мінімальну кількість балів) повинні пройти повторне навчання за індивідуальним навчальним планом.

17. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (ЗАЛІКУ)

1. Історія медицини та медсестринства як наука і предмет викладання.
2. Джерела та принципи вивчення історії людства і медицини.

3. Історія медицини загальна та спеціальна.
4. Хвороби первісних людей.
5. Розвиток медицини в період первісного ладу.
6. Медицина первіснообщинного ладу народів, що заселяли Україну.
7. Народна гігієна і народне акушерство.
8. Медицина Стародавнього Світу (Єгипту, Індії, Китаю, Греції, Риму).
9. Видатні лікарі філософії: Гіппократ, Цельс, Гален.
10. Медицина Середньовіччя (Візантії, арабських народів, Тибету, середньовічної Європи).
11. Авіцена – глава лікарів, найвидатніший вчений середніх віків.
12. Схоластична медицина Західної Європи часів Середньовіччя.
13. Медицина Західної Європи епохи Відродження.
14. Надання медичної допомоги під час хрестових походів.
15. Боротьба з епідеміями інфекційних захворювань у XII—XVI ст.
16. Лікарі-новатори: Парацельс, Френсіс Бекон, Андреас Везалій, Вільям Гарвей, Амбруаз Паре.
17. Сестринська справа Середньовіччя.
18. Медицина часів Київської Русі.
19. Євпраксія-Зоя та її трактат “Алімма”.
20. Цехова медицина.
21. Медична допомога в козацькому війську. Організація шпиталів у Запорозькій Січі.
22. Лейденська школа. Ятрохіміки.
23. Винахід перкусії та аускультатії.
24. Медицина на західноукраїнських землях. Перші дипломовані лікарі.
25. Андрей Крупинський, його роль у розвитку медицини в Західній Україні.
26. Києво-Могилянська академія.
27. Прикази громадського опікування. Повітові лікарі. Єлисаветградська медико-хірургічна школа.
28. Відкриття клітини. Целюлярна патологія. Експериментальні дослідження.
29. Флоренс Найтінгейл — засновниця наукової підготовки медичних сестер.
30. Створення Товариства Червоного Хреста, його значення у відкритті шкіл сестер милосердя.
31. Роль медичних сестер у роки Кримської війни.
32. Земська медицина.
33. Пироговські з'їзди.

34. Основні напрями розвитку вітчизняної медичної науки в ХХ і на початку ХХІ ст.
35. Сучасні системи та програми підготовки медичних сестер.
36. Реформування сестринської справи та медсестринської освіти і перспективи вищої медсестринської освіти в Україні

ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Історія медицини: курс лекцій для магістрів 1-3 курсів медичних факультетів денної форми навчання галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальностей 221 «Стоматологія», 222 «Медицина», 228 «Педіатрія» / уклад. І. Г. Утюж, М. О. Мегрелішвілі. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2021. – 132 с.
2. Історія медицини і медсестринства : навчальний посібник / Л.Ф. Луцик, В.Р. Малюта, В.І.Мельник, О.Г. Григола. – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 376 с.
3. Бойко О.Д. Історія України: підручник / О.Д.Бойко. 7-е вид. - К.: ВЦ «Академія», 2018. - 720 с.

Додаткова література

1. Історія медицини : посібник І Олександр Голяченко, Ярослав Ганіткевич. - 2-ге вид., допов. - Тернопіль : ТДМУ, 2016. - 326 с. ISBN 978-966-673-281-4
2. Нечаїв С. В. Тисячоліття української медицини як шлях до лікарського самоврядування: київський вимір // Українські медичні вісті. 2020. Т. 12. № 2. С. 89–99.
3. Сенюк Ю. І., Надюк З. О. Сучасна державна політика у сфері охорони здоров'я: аналіз реформування системи // Право та державне управління. 2020. № 2. С. 211–220.
4. Нечаїв С. В. Тисячоліття української медицини як шлях до лікарського самоврядування: київський вимір // Українські медичні вісті. 2020. Т. 12. № 2. С. 89–99.
5. Україна. 30 років незалежності. Стислий довідник / За ред. д. і. н., проф. Киридон А. М. Київ : Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2021. 536 с.

Інформаційні ресурси

1. Медсестринство. <https://journals.uzhnu.uz.ua/index.php/health>
2. Україна. Здоров'я нації. <https://journals.uzhnu.uz.ua/index.php/health>
3. Український журнал з проблем регулювання медицини праці.